

KERKELIJK WEEKBLAD VAN
DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN

de

AAMBINDER

Gereformeerde Gemeente Nijkerk

23/04/2020
jaargang 98

nr **30**

Op 23 mei 1960 overlijdt ouderling A. Brons te Nijkerk, in de leeftijd van 70 jaar. Vanaf 1929 heeft hij de gemeente – zij het aanvankelijk als afdeling van Barneveld – in het ambt gediend. Als de afdeling Nijkerk op 20 mei 1936 tot zelfstandige gemeente wordt geïnstitueerd, wordt Brons tot voorzitter van de kerkenraad gekozen. In die hoedanigheid verricht hij veel werk, temeer daar hij een aantal jaren de enige ouderling in de gemeente is. Tijdens

de kerkenraadsvergadering van 30 juni 1960 wordt er bij zijn overlijden stilgestaan: 'Dit is een zeer grote slag voor de kerkenraad en de gemeente, daar hij ruim dertig jaren de gemeente met ijver en trouw heeft gediend en zijn verscheiden zeer betreurd wordt. Hij is ingegaan in die rust, die er overblijft voor het volk van God. Daar zal geen inwoner zeggen: Ik ben ziek, maar het volk dat daarin woont, zal vergeving van ongerechtigheid hebben'.

Ds. A. Verschuure stuurde op 17 maart deze aan hem gevraagde meditatie in. Niemand van ons wist toen wat voor hem lag. Nu hij weer thuis bij zijn gezin mag zijn, plaatsen we in broederlijke verbondenheid deze overdenking over de woorden: 'Hij zal de dagen verlengen...'

Christus en Zijn loon

Op een heerlijke wijze heeft Jesaja, door de Heilige Geest geïnspireerd, in hoofdstuk 53 mogen spreken over Christus' vernedering. Maar heerlijker, Jesaja heeft vooral in het slot ervan ook mogen spreken van Christus' verhoging en de vrucht daarvan voor Hem en Zijn volk.

Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkig voortgaan.

Jesaja 53:10b

Daarop wijst deze tekst: 'Hij zal de dagen verlengen; en het welbehagen des Heeren zal door Zijn hand gelukkig voortgaan'. De dagen verlengen, dat betekent dat Christus op de Paasmorgen is opgewekt door de Vader, als Rechter. Op Paasmorgen heeft God als Rechter gesproken: 'Het is volbracht'. De Vader was volkomen tevreden met het volkomen schuldoffer van Zijn Zoon. Op deze wijze heeft het God behaagd Zijn uitverkorenen zalig te maken: Christus verbrijzeld en krank gemaakt tot in de dood. Hij heeft volkomen verzoening aangebracht, en dat door volkomen voldoening. Daarom werd Christus op Paasmorgen door de Vader opgewekt, en mag Hij daar staan als de Vrijgesprokene ten opzichte van het Goddelijk recht. En in Christus wordt de ganse Kerk, op de Paasmorgen, voorwerpelijk gerechtvaardigd en door de Goddelijke Rechter vrijgesproken van schuld en van straf en ontvangen ze een recht op het eeuwige leven.

ds. A. Verschuure,
Capelle aan den IJssel

Weldaden toegepast

'Hij zal de dagen verlengen'. Christus is ook opgestaan in eigen kracht. Hij leeft en zal, als de verhoogde Zaligmaker, Zijn verworven weldaden in het leven van Zijn uitverkoren gemeente toepassen. Hij zal hen wederbaren door Zijn Geest, hun schenken dat waar zaligmakende geloof. Hij zal in hun leven door Zijn Geest, in de weg van ontdekking en ontleding, op Zijn tijd en wijze, naar de mate die Hem behaagt, plaats gaan maken voor Christus en Zijn Middelaarsarbeid. Hij zal hen iets gaan leren van de onmisbaarheid en de noodzakelijkheid van Zijn Middelaarsbediening en tussentredende arbeid. Omdat er een erfenis, in de afsnijding van hun leven naar recht, als een doodschuldige vijand in zichzelf, zal leren verstaan dat Hij overgeleverd is om hun zonden, maar ook opgewekt is tot hun rechtvaardigmaking. Om, met bewustheid voor eigen hart en leven, in dat dodelijke tijdsgewricht, uit de mond van de Rechter de vrijspraak te mogen ontvangen, en Christus en Zijn Middelaarsarbeid toegepast te krijgen aan hun ziel. Hij zal hen hier op aarde in beginsel verlossen van de zonde, de duivel, de vloek en het oordeel, en hun schenken de gerechtigheid, de vrede en de zaligheid. 'Hij zal de dagen verlengen'. Dat wil ook zeggen dat Hij door Zijn opstandingskracht hen opwekken zal tot een nieuw leven. Opdat ze, door Christus' kracht, de zonde meer en meer leren afsterven, en hier in beginsel zullen hersteld worden naar Zijn beeld, om Zijn Naam ter eer te leven. Opdat hun leven met Christus verborgen zou worden in God.

'Hij zal de dagen verlengen'. Dat wil ook zeggen dat Hij zal leven tot in eeuwigheid (kanttekening 51). Hij zal nu altijd voor Zijn volk en voor Zijn kinderen zorgen. Een aardse vader (of grootvader) kan wel tot op zekere hoogte voor kinderen zorgen (en voor zijn kleinkinderen). Maar eenmaal sterft hij, dan kan hij voor zijn nageslacht niet meer zorgen. Maar Christus zal de dagen verlengen. Hij leeft tot in eeuwigheid. En Zijn ogen zijn altijd en gedurig op degenen die Hem vrezen. En hetgeen Hij hun schenken zal, de vruchten die voortvloeien uit Zijn Middelaarsarbeid, die zullen ook de eeuwigheid verduren. Hij zal Zijn volk leiden door en naar Zijn raad en eenmaal opnemen in eeuwige heerlijkheid. Opdat die verlost schare dan een drie-enig

In dit nummer

4 Het lichaam van de opstanding

6 Commentaar: Hoe zal dat verder gaan?

20 Eerste Adam en laatste Adam

- 2** Christus en Zijn loon
- 3** Leren op de school van Christus [17]
- 5** Zondag 10 in praktijk
- 7** De engelen, gediensstige geesten [1]
- 8** Gebed in tijden van pest en besmettelijke ziekten
- 9** Het levenseinde van zes Schotse predikanten [4]
- 10** Uit vroeger jaren
- 11** Boekennieuws
- 12** Kerknieuws
- 13** Berichten
- 14** Kerkdiensten
- 15** Jeugdrubriek

God zal gaan toebrengen de lof, de eer, de aanbidding en de dankzegging. Dan zal de Kerk eeuwig eindigen in dat onbevattelijke welbehagen van een drie-enig God en zich er eeuwig over verwonderen dat het God de Vader behaagd heeft om het Liefste wat Hij had te laten verbrijzelen, dat het Christus behaagd heeft om Zichzelf tot een Schuldoffer te stellen, en dat Gods Geest hen, door het Woord, Christus en Zijn weldaden heeft willen aanwijzen, openbaren, verklaren en toepassen. Welgelukzalig die iets van dit geklank mag kennen!

Het vergaderen van de gemeente

Het slot van deze tekst wijst op de voortgang van het vergaderen van Gods gemeente uit het gevallen adams geslacht. We lezen immers: '...en het welbehagen des HEEREN zal door Zijn hand gelukkig voortgaan.' Dat welbehagen is (kanttekening 52) het werk der verlossing en de vergadering der uitverkorenen uit alle volken door de prediking van het Evangelie. En dat gaat gelukkig, dat willen zeggen: vast en zeker, gewisselijk en onwederstandelijk voort.

Al is de tijd dan donker, al hangen de oordelen laag, er liggen nog kinderen, ook in de wieg, onder het zegel van Gods genade, die nog moeten zalig worden. Dat getal is nog niet vol. Ds. G.H. Kersten, die over deze tekst heeft gepreekt, zegt: 'Zullen er nog mensen bekeerd worden? Gewis ja, omdat het welbehagen Gods nog niet ten einde is.'

Dat loon op Christus' Middelaarsarbeid is nog niet vol. En hoe gaat dat welbehagen dan voort? Wel, door de hand van Christus. Dan wijst kanttekening 53 vooral op de dienst der prediking door de herders en de leraars. Dat welbehagen gaat voort en dat verheerlijkt de Heere bijzonder in Zijn huis, onder Zijn Woord.

En daarom, onbekeerde medereizigers, moet u er altijd zijn, als dat Woord gepredikt en gelezen wordt. Daarom moet u de middelen waarnemen: Gods Woord lezen, in Gods huis komen, uw knieën buigen, met de bede of God Zijn Geest aan Zijn woord zou willen paren. Opdat u, in de weg van het wonder, ook tot Gods volk zou mogen gaan behoren.

Het welbehagen gaat nog voort. Het is nog genadetijd. Zo gij Zijn stem heden hoort, haast u en spoedt u om uws levens wil.

Ralph Venning

Leren op de school van Christus [17]

Deel II Zuigelingen

V BEKERING VAN DODE WERKEN

Zuigelingen kunnen de bekering verteren en zijn beter in de bekering dan in het geloof en in de liefde.

Ze zijn het beste in de bekering. Daarin blinken ze uit en dat is hun grootste vordering. Niet dat ze er beter in zijn dan de verder gevorderde heiligen. Maar omdat de zuigelingen er meer behoefte aan hebben, zijn ze er vaardiger in dan in andere genadegaven. De bekering is vooral hun beroep en hantering.

De meeste Joodse heiligen onder het Oude Testament bekeerden zich voortdurend en keerden telkens terug - een woord dat veel gebruikt werd onder die bedeling. Ze huilden en treurden, wat ook onderdeel is van de bekering. In de tijd van Johannes de Doper gold dat de vruchten van een zodanig gehalte moesten zijn dat ze pasten bij de bekering en daarmee in overeenstemming waren (Luk. 3:8). Toen Christus op aarde was, waren het bitter wenen van Petrus en andere vergelijkbare uitingen waarneembaar bij de discipelen. Dat was het hoogste wat ze bereikt hadden. Bij de Hebreëen zien we iets vergelijkbaars. Het eerste wat plaatsvond, was dat de zuigelingen, die onervaren waren in het woord der gerechtigheid, zich bekeerden van dode werken. De Korinthiërs, onder wie zich veel zuigelingen bevonden, stonden bekend vanwege hun berouw (2 Kor. 7:10-11).

Bekering houdt in: gevoel van zonde, verdriet, schuldbelijdenis en reformatie.

a. Gevoel van zonde.

Het eerste werk van de Geest is het geven van een gevoel van zonde, zodat de mensen niet alleen zien maar ook voelen hoe erg het is om zondaar te zijn. In landen waar het Evangelie gepredikt wordt, is er inderdaad nog een algemeen besef aanwezig dat hier en daar als een zaad in de harten van de mensen gestrooid is, vóórdat deze krachtige overtuiging over hen komt en de weg baant voor de bekering. Zulke mensen weten niet alleen dat er een God is en dat men Hem behoort te aanbidden - want dat weten de heidenen ook - maar ze weten ook dat God naar Zijn wil aanbeden moet worden, dat deze wil en leefregel zijn geopenbaard in de Schrift, waaruit we leren welk goed gedaan en welk kwaad nagelaten moet worden; dat hij die deze wet overtreedt, zondigt; dat ieder die zondigt, het loon der zonde verdient; dat elke zondaar een verlosser en middelaar nodig heeft; dat Jezus Christus, Immanuël, de Zoon van God en van de maagd Maria, de Verlosser en de Middelaar is; en dat de zaligheid uit Christus verkregen wordt door het geloof in Hem.

Maar hoewel deze beginselen beleden worden en God ze gebruikt om in mensen te werken, vormen ze nog niet een krachtige en bekerende overtuiging, als de Geest van God ze niet een bijzondere toepassing geeft en op het hart bindt.

(wordt vervolgd)

Uit: "Leren op de school van Christus", Ralph Venning (uitg. Brevier).

Het lichaam van de opstanding

‘Dominee, hoe kán dat, de opstanding, als je denkt aan al die mensen die verdronken zijn, van wie nooit een lichaam is gevonden? En wat voor een lichaam hebben dan straks de mensen die nu een beperking hebben?’

ds. R.A.M. Visser,
Apeldoorn

Passend bij de herschepping

Opschietend tarwe kun je voelen en aanraken. Zo zal dat straks ook zijn met deze verheerlijkte lichamen. Tastbaar: je zult het kunnen voelen en aanraken, het zal ook op een bepaalde concrete plaats zijn, op een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Maar het zal ook zo heel ánders zijn. Ziekte of vermoeidheid zal er niet meer zijn. Het opstandingsleven zal een leven zijn dat helemaal past bij de herschepping: helemaal gelijkvormig aan het heerlijk lichaam van Christus. De Heilige Geest zal er in wonen en zal het volkomen regeren. Lichaam en ziel zullen dan een diepe eenheid zijn. Er zal geen spoor van de zonde meer zijn. Alle onvolmaaktheden, zwakheden en gebreken van ons lichaam blijven achter. Om met heel je hart, heel je ziel, heel je gemoed en met alle krachten de Heere te loven en te danken. Om Hem voor eeuwig met ziel en lichaam te dienen zoals Hij dat zo waard is. En om voor altijd in Zijn heerlijke nabijheid te zijn. Dan zal de treurigen Sions gegeven worden sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, het gewaad des lofs voor een benauwden geest. Opdat ze genoemd zullen worden eikenbomen van gerechtigheid, een planting des HEEREN, opdat Hij verheerlijkt worde.

Gij dwaas, hoe zult ú opgewekt worden? En met wat voor een lichaam zult u dan komen?

Zó moet voor ons allemaal zijn of worden:

*Maar (blij vooruitzicht dat mij streeft!)
Ik zal, ontwaakt, Uw lof ontvouwen,
U in gerechtigheid aanschouwen,
Verzadigd met Uw Godd'lijk beeld!*
(slot)

Paulus had er in zijn tijd ook al mee te maken. Vanaf vers 35 van het bekende opstandingshoofdstuk 1 Korinthe 15 gaat hij er op in: ‘Maar, zal iemand zeggen, hoe zullen de doden opgewekt worden, en met hoedanig een lichaam zullen zij komen?’ In vers 36 geeft de apostel antwoord door ‘dwazen’ aan de hand van een les uit de natuur te wijzen op de almachtige en grote God in de hemel: Een korrel tarwegraan valt in de aarde en sterft. Na verloop van tijd groeit er een volle, vruchtdragende plant met een schitterende halm en volle aar uit. Zoals het is in de natuur, met dat leven dat God geeft door de dood heen, zó zal ook de opstanding uit de doden voor Gods kinderen zijn. Er zijn wel verschillen. In de verzen 42 tot en met 44 noemt Paulus vier tegenstellingen tussen het ‘nu en straks’ om de wederopstanding van de gelovigen zo duidelijk mogelijk te maken. Verderfelijkt staat tegenover onverderfelijkt. Oneer staat tegenover heerlijkheid. Zwakheid staat tegenover kracht. Een natuurlijk lichaam staat tegenover een geestelijk lichaam.

De kiem van het nieuwe

We denken er voor onszelf eens verder over na. In de eerste plaats zullen Gods kinderen straks opstaan met - in wezen

- hetzelfde lichaam als wat ze op aarde hebben gehad. Maar toch zal het dan anders zijn. Denk aan het zaad dat gezaaid wordt. Daarin zit de kiem van het nieuwe dat komt. Zo is het nu ook met de lichamen van Gods kinderen die begraven worden. Daarin zit de kiem van dat nieuwe en heerlijke lichaam dat God eens maken zal. Ook al vind je na verloop van tijd niets meer van het gestorven lichaam terug, toch blijft het bewaard. God zal er eenmaal de opstandingslichamen van Zijn kinderen uit laten voortkomen.

Zoals de identiteit van tarwe al in de gezaaide korrel zit, zo zal het ook hier zijn. Het lichaam heeft voor ieder mens iets heel persoonlijks en eigens. Die eigen identiteit zal op een bepaalde manier ook terugkeren na de opstanding. Het opstandingslichaam zal er zijn met al die bijzondere en kenmerkende dingen die de Heere er in de schepping al in had gelegd. Het gestorven lichaam dat gezaaid wordt in het graf, wordt opgewekt, maar onvoorstelbaar veel heerlijker dan wij kunnen bedenken. Hetzelfde lichaam, en tegelijkertijd met zulke ándere hoedanigheden. Het gezaaide zaad valt immers helemaal in het niet tegenover de pracht en de rijkdom van het gewas dat er uit opkomt. Zo is het ook hier, maar dan in veel diepere zin.

Zondag 10 in praktijk

In onze Heidelbergse belijden we 'de almachtige en alomtegenwoordige kracht van God, waardoor Hij alle schepselen gelijk als met Zijn hand regeert'. Daarom mag een christen geloven dat gezondheid en ziekte 'niet bij geval, maar van Zijn Vaderlijke hand' hem toekomen. Hoe kan iets van deze belijdenis blijken, nu we leven tijdens de coronacrisis?

Wat maakt meer indruk: de schrik van corona of de schoonheid van Zondag 10?

ds. G.W.S. Mulder,
Ridderkerk

In de aanpak van de crisis staat de menselijke controle centraal. De ontwikkelingen van de ziekte zouden moeten gaan verlopen volgens bepaalde rekenkundige modellen. De maatregelen moeten dat bewerkstelligen. Door controle verspreidt de ziekte zich niet meer ongecontroleerd toevallig. Juist op dat punt vertolkt de Catechismus echter een ander uitgangspunt. Daarin staat niet de menselijke controle, maar Gods Vaderhand centraal. De menselijke controle kan het toeval hooguit beteugelen. Maar Gods Vaderhand sluit het toeval uit! Ziet u de moeilijkheid: belijdenis en actualiteit staan op gespannen voet. En dat heeft een heel persoonlijke spits. Want voor controle kun je iets doen. En de volgende dag zie je in de tabellen van het RIVM wat het effect is. Dat spreekt ons aan. Gods Vaderhand lijkt onzichtbaar. Hoe zal dan aan mijn leven zichtbaar worden

dat toch dáár mijn uitgangspunt ligt? Daar komen de persoonlijke vragen nog bij. Ben ik echt een kind van God? Ik kan wel zeggen dat ik me aan Hem toevertrouw. Maar dan moet dat vertrouwen toch gewéerkt zijn in mijn hart? Jezelf iets inbeelden, helpt niet. Dat laat deze coronacrisis wel duidelijk voelen.

Verantwoordelijkheid gewogen

Gauw een suikerklontje halen; dat was de gedachte waar de jongens in mijn klas op uitkwamen. Maar mocht ik de jongens zo laten gaan? Hun ouders hadden hun besluit over inenting op principiële gronden genomen. Ik voelde dat het niet alleen om de verantwoordelijkheid van de ouders ging. Maar meer nog: om het belang van hun Bijbelse principes. De zorgen en vragen van deze jongens hadden daar alles mee te maken. Gauw een suikerklontje

halen, zou de kortste route zijn om de Bijbelse belijdenis te laten zwijgen. 'Jongens, over dat suikerklontje vragen jullie aan je ouders. We moeten eerst met elkaar in gesprek'. Deze bezinning mag niet stoppen. Want deze zaken hebben rechtstreeks te maken met de vreze des Heeren. Laat ik eerst een praktische overweging aanreiken. Het is nodig dat we ons aan de veiligheidsvoorschriften houden. Voor zover ze niet ingaan tegen Gods Woord is dat onze plicht. Maar wat staat voor mij voorop? Hou ik me eerst aan de voorschriften en zal dan blijken wat Gods wil is? Of andersom? De Heere beschikt over mijn ziekte of gezondheid. Ik kan corona krijgen. Het past mij daaronder te buigen voor Zijn aangezicht. Hij kan mij (en anderen!) er ook voor bewaren. En dáárom houd ik me aan de veiligheidsvoorschriften. In beide gevallen worden de voorschriften gevolgd. In het eerste geval staan ze op zichzelf en ontbreekt uitzicht op Gods leiding en zorg. In het tweede geval gaat het nu juist om dat uitzicht en is mijn (gehoorzaam) gedrag daaraan ondergeschikt.

Schrik of schoonheid?

Gaan we nu meer naar de inhoud. Wat betekent de belijdenis van Gods almachtige hand? Misschien heb ik het virus wel binnen gekregen. Maar als de Heere het wil, word ik niet ziek. En al is het statistisch gezien zeer onwaarschijnlijk dat ik door het virus besmet word, toch kan het wel zo worden bestuurd. Of ik gezond blijf of ziek word, of ik sterf of blijf leven: het Outbreak Management Team bestuurt dat niet. Voor hen ben ik een van de vele personen achter grafieken en tabellen.

Wat een voorrecht van genade om nu te mogen weten het eigendom te zijn van een Ander, Die mij kocht met Zijn dierbaar bloed. Door de werking van de Heilige Geest mag ik dan hartelijk vertrouwen 'op onzen getrouwen God en Vader, dat ons geen schepsel van Zijn liefde scheiden zal'. De Heere heeft beloofd dat deze belijdenis levende werkelijkheid zal zijn tot de jongste dag. Heeft deze belijdenis levende betekenis voor ons? Kunnen uw kinderen er iets van merken? Uw collega's, uw burens? Misschien ziet u er wel tegenop om hierover te spreken. Woorden zijn immers zo gemakkelijk gezegd. Maar hoe ligt het nu voor Gods aangezicht? Precies, dáár gaat het om. Laat mijn leven getekend mogen zijn in eenvoud en afhankelijkheid. Wat heeft op u meer indruk gemaakt: de schrik van corona of de troostvolle schoonheid van Zondag 10?

(wordt vervolgd)

Hoe zal dat verder gaan?

Als dit nummer van De Saambinder verschijnt, zijn we al zes weken niet normaal naar de kerk geweest. Dat is een ingrijpende zaak, al is het gelukkig zo dat er in deze tijd allerlei mogelijkheden zijn om de diensten thuis te volgen. Maar hoe zal dat de komende maanden verder gaan?

C.S.L. Janse,
Apeldoorn

Welke ruimte is er de komende maanden voor het kerkelijk leven?

Het lijkt dat er een zekere stabilisatie optreedt van het aantal coronabesmettingen en ook van de opnames op de intensive care. Daar mogen we dankbaar voor zijn. Maar premier Rutte heeft er al nadrukkelijk op gewezen dat we niet moeten denken dat eind deze maand alle beperkende maatregelen zullen vervallen.

Bijzondere tijd

Misschien dat er straks wat meer toegestaan wordt en dat de basisscholen hun lesprogramma's nog voor de zomer kunnen hervatten. Maar welke ruimte is er de komende maanden voor het kerkelijk leven? Wanneer zullen de kerkdiensten weer op de normale manier kunnen worden gehouden? Moeten we denken aan eind dit jaar of zullen er ook dan nog allerlei beperkingen van kracht zijn?

Voor iedereen is het een bijzondere tijd. En dat wereldwijd. Tallozen zijn door het coronavirus ernstig ziek (geweest). Er zijn al vele duizenden overleden en het einde is nog niet in zicht. Artsen en verpleegkundigen werken onder hoogspanning. Anderen zitten zonder werk en inkomsten thuis.

Ouderen missen het normale contact met hun kinderen en kleinkinderen. Op straat en in de winkels moeten mensen afstand van elkaar houden. De ene mens kan immers een bedreiging zijn voor de ander. Het is helaas zo.

Ingrijpende gevolgen

Al zijn de kerkdiensten thuis te volgen, toch heeft het coronavirus ingrijpende gevolgen voor het kerkelijk leven. Ga maar na: ledenvergaderingen kunnen niet worden gehouden, het beroepingswerk ligt stil. De huisbezoeken zijn gestaakt. Ook de bediening van de sacramenten is gestopt. In grote gemeenten zijn er straks tientallen ongedoopte kinderen. Hoe moet dat? Bij een begrafenis kan vaak maar een beperkt deel van familie en vrienden aanwezig zijn. Dat is heel pijnlijk. Belijdenisdiensten zijn afgelast of uitgesteld naar het najaar, maar het is de vraag wat er tegen die tijd toegestaan is. En hoe moet het met de catechisaties en het verenigingswerk?

Zendingsdagen en andere landelijke bijeenkomsten zijn inmiddels afgezegd. Gelukkig is onze generale synode begin

dit jaar afgesloten, maar in de Christelijke Gereformeerde Kerken staat de zaak van de vrouw in het ambt hoog op de agenda van de lopende synode, waarvan de eerstvolgende zitting nu is uitgesteld.

Voorlopig zullen we moeten wennen aan de anderhalve-meter-samenleving. Wanneer er straks hopelijk meer ruimte komt voor het houden van kerkdiensten, zal de regel blijven gelden dat men veiligheids-halve anderhalve meter afstand moet houden. Anderhalve meter afstand tussen gezinnen en alleenwonenden in de kerk. Niet alleen anderhalve meter naar links en naar rechts, maar ook naar voren en naar achteren. Reken maar uit wat dat aan capaciteit kost!

Bij een groot aantal kerkdiensten in Nederland gold al dat de meeste plaatsen in de kerk leeg bleven. De misvieringen in de Rooms-Katholieke Kerk vertoonden hetzelfde beeld. Dan is het niet zo moeilijk om anderhalve meter afstand van elkaar te houden. Onder ons waren de meeste kerken op zondag echter goed gevuld. Dan wordt het veel meer een probleem om zich aan die regel te houden. Waar laat je al die mensen, zelfs bij dubbele diensten?

Dichterbij of verder weg?

Een kernvraag: zal de coronacrisis mensen dichter bij God brengen? Ja, zal de boodschap die daarin van 's hemelswege begrepen ligt, leiden tot waarachtige bekering? Of valt te vrezen dat het gedurende lange tijd wegvallen van het normale zondagspatroon zal leiden tot een gemakkelijkere zondagsbesteding en tot allerlei vormen van shoppen in het ruime aanbod van kerkdiensten dat op internet te vinden is? Het eerste is van harte te hopen, maar het tweede is helaas eerder te verwachten. Ook in onze gemeenten. Het gezamenlijk opgaan naar Gods huis (en dat tweemaal) gaf altijd een bepaalde structuur aan de zondag, die nu ontbreekt. Zeker in kleinere gemeenten viel het op als je niet in de kerk was.

Nu veel directe contacten van mens tot mens binnen de kerkelijke gemeente zijn weggefallen, is het van belang om daar op een andere manier een bepaalde vervanging voor te vinden. Sociale contacten zijn immers van belang voor de binding aan de kerkelijke gemeente. Veel wezenlijker voor die binding is echter de zuivere verkondiging van Gods Woord. Die mag gelukkig voortgang vinden. We belijden dat God aan tijd noch plaats gebonden is. Hopelijk mag de waarheid daarvan in deze tijd ook onder ons worden opgemerkt en ervaren.

Tot dienst uitgezonden

‘Zijn zij niet allen gediensstige geesten, die tot dienst uitgezonden worden, om dergenen wil, die de zaligheid beërven zullen?’

Hebreeën 1:14

Deze tekst uit Hebreeën 1 wordt vragenderwijs naar voren gebracht om daardoor de juistheid en zekerheid van het gevraagde te benadrukken. En inderdaad, deze waarheid was de Hebreeën bekend en ze stemden ermee in: de engelen zijn gediensstige geesten, die uitgezonden worden ten goede voor Gods volk op aarde.

ds. C. Hogchem,
Aalburg

Gediensstige geesten...

Engelen worden *gediensstige* geesten genoemd, maar niet omdat zij onaanzienlijk zijn of een geringe staat hebben. Het oorspronkelijke woord voor ‘gediensstige’ is *leitourgia* wat *dienen* of *bedienen* betekent. Denk daarbij aan ons woord *liturgie*. Het bedoelt een voorname, plechtige, ordelijke dienst.

De engelen worden gediensstige geesten genoemd omdat zij dienaren van God zijn en Hem dienen in de hemel en op de aarde.

*‘Looft, looft den HEER,
gij Zijne legerscharen,
Wier lust het is op Zijnen wenk te staren.’
(Ps. 103:11)*

...die tot dienst uitgezonden worden...

1. De engelen worden gebruikt tot dienst van de strijdende Kerk, maar zijn niet in dienst van de uitverkorenen - ze zijn niet hun dienstknechten, ze staan niet tot hun beschikking. De engelen bepalen niet zelf wat ze doen, ze gaan alleen uit in opdracht van God. Hij beveelt Zijn engelen (Ps. 91:11). Ze zijn Zijn gezanten. Dat is ook hun eer.

Hém dienen en gehoorzamen is hun zaligheid.

2. Uit de oorspronkelijke woorden blijkt dat zij onmiddellijk van Gods tegenwoordigheid worden uitgezonden: vanuit het hemelse paleis naar de aarde - waar, wanneer en tot wie Hij wil.

- Ze worden *uitgezonden*. In het oorspronkelijke staat een tijdsvorm die zegt dat het uitzenden onafgebroken gebeurt. Het uitzenden gaat almaar door, dagelijks en voortdurend.
- Eeuw uit, eeuw in. Ook nú, want het staat in de tegenwoordige tijd: uitgezonden wórdten. Dat zal doorgaan tot en met de jongste dag.

3. God zendt Zijn engelen uit en de engelen gaan uit om te doen wat Hem behaagt - dienende hun God. Wat is de opdracht die zij krijgen? Met *tot dienst* wordt aangegeven waarin hun dienen van God vooral uitkomt: het is een dienst voor degenen die de zaligheid zullen beërven. Een dienst ter wille van hen, hun ten goede. Zoals in de kerkelijke dienst ambtsdragers allereerst God dienen in hun werken behoeve van de gemeente, zo zullen de engelen - dienende hun Zender - in het

bijzonder Zijn kinderen op aarde dienstbaar zijn.

...om dergenen wil die de zaligheid beërven zullen

1. God zendt Zijn engelen naar de aarde ten behoeve van de uitverkorenen. Daarover merkt John Owen op: ‘Het behaagt God in het regeren en beschermen van Zijn heiligen hier beneden - zowel in de bedeling van de genade als van de voorzienigheid - de dienst der engelen te gebruiken, waarin veel van hun eer en onze veiligheid bestaat’.

2. ‘Wanneer’ - zo schrijft Thomas Manton - ‘de Heere alle gewone middelen om ons te helpen wegneemt, dan kan Hij ons voorzien door buitengewone middelen, zoals Hij deed door de dienst der engelen toen Christus hongerde’.

3. De engelen zijn geen dienaren om Gods Woord te prediken. Tot die dienst heeft Christus mensen geroepen en geen engelen (Ef. 4:11). Maar zij dienen Gods kinderen als kinderen van hun Meester - zij dienen ‘de erfgenamen der zaligheid’ (Tit. 3:7). Groot is de betrokkenheid van de engelen bij Gods kinderen op de aarde!

4. Gods kinderen zijn erfgenamen van God en mede-erfgenamen van Christus. Het testament is gereed, het is vast in de dood van hun Borg en Zaligmaker - zij zullen ‘de zaligheid beërven’. Tot de ontelbare en onuitsprekelijke voorrechten waar dit testament vol van is, behoort ook dat de gediensstige geesten hen ten goede uitgezonden worden. Het is een verbondswelddaad door Christus verworven (Kol. 1:19, 20).

5. Daniel Dyke gaf de volgende waarschuwing: ‘Wilt u zich verhoovaardigen op de dienst der engelen? De engelen doen het maar omdat u een lid van Christus’ lichaam bent. Indien een koning een arme bedelares zou trouwen, de grootste heren van het land moeten haar eer aandoen. Maar het geschiedt alleen maar door een betrekking tot de koning. Zo is ook de dienst die de engelen ons doen, want die geschiedt met betrekking op Christus, Die ons aan Zich getrouwd heeft. ‘Alle dingen zijn uwe’ (1 Kor. 3:21-23). Maar hoe geschiedt dat? ‘Gij zijt van Christus’ (1 Kor. 21-23).

(wordt vervolgd)

Gebed in tijden van pest en besmettelijke ziekten

‘Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduw des Almachtigen. Ik zal tot de HEERE zeggen: Mijn Toevlucht en mijn Burcht; mijn God, op Welke ik vertrouw. Want Hij zal u redden van de strik des vogelvangens, van de zeer verderfelijke pestilentie’.

Psalm 91:1-3

De dood klimt onze vensters binnen.

Coenraad Mel
(Duits predikant te
Hersfeld, 1666-1733)

‘O, heilige en rechtvaardige God, Die ons, aangezien wij tegen U, onze almachtige Schepper en Weldoener, gezondigd hadden, door besmettelijke en schielijk wegrukkende ziektes bezoekt. Ach, wij bekennen onze schuld dat wij Uw goedheid en lankmoedigheid tot toorn en rechtvaardige straffen getergd hebben. Daarom laat U zulke zware bezoeken over ons komen, die ons schielijk en onverwacht uit de tijd in de eeuwigheid brengen. De dood klimt in onze vensters en rukt de een na de ander weg, zodat zelfs onze beste vrienden voor ons wegvluchten.

U hebt een vuur van besmetting onder ons ontstoken, dat niemand blussen kan dan U alleen, Die onze ware Helper en Geneesmeester bent. Wij zien overal waar

‘Ontferm U toch over Uw volk en over de schapen Uwer weide!’

wij ons keren, niet anders dan dode mensen. En de menigvuldige dode lichamen die men wegdraagt, zeggen ons zonder spreken, dat wij ook haast kunnen worden gelijk zij.

Ach God, wij staan tussen de doden en levenden gelijk Aäron, en brengen U, onze Ontfermer, het reukoffer van een hartgrondig gebed. Wij roepen en zuchten met een bewogen ziel: Ach, Heere HEERE, verschoon toch en laat Uw doodsengel zijn

zwaard in de schede steken! Ontferm U toch over Uw volk en over de schapen Uwer weide! Vergeef ons, lieve God, al onze zonden waarmee wij Uw toorn gaande hebben gemaakt, om Jezus' wil, Uw allerliefste Zoon. Neem deze schadelijke plaag weg en weer dit onheil van ons af. U hebt immers gezegd: ‘En roept Mij aan in den dag der benauwdheid; Ik zal er u uithelpen, en Gij zult Mij eren’. Waar is een groter nood, Heere, dan deze waarin het met alle menselijke hulp schijnt gedaan te zijn, waar de dood menigeen overvalt zonder dat hij er aan denkt of tijd heeft om zich tot dusdanig grote verandering behoorlijk te kunnen voorbereiden? Ach God, ruk ons toch niet weg in het midden van onze zonden door zo een schadelijke en schielijke dood, en geef dat we alle dagen, ja alle uren op onze hoede moge zijn. Opdat, wanneer het U behagen mocht ook over ons de dood te gebieden, wij bereid bevonden worden.

Laten wij het op het laatste, schielijke en benauwde uur niet laten aankomen, maar onze roeping en verkiezing vast maken. Zodat, indien het U behaagt ons mede uit deze ellendige wereld te roepen, wij gerust kunnen sterven op wat wij U, onze hemelse Vader, voorheen in boete, geloof en hoop betuigd hadden. Echter willen wij, Heere, aan Uw machtige hulp niet wanhopen, want U kunt, zo U wilt, zelfs in het midden van het vuur van deze besmettelijkheden en plagen, redden en behouden. U kunt, onder zoveel doden, aan levenden Uw wonderen bewijzen. Laat ons, o God, Uw macht aanschouwen. Laat ons Uw barmhartigheid zien in de diepte van onze nood en ellende. Bewaar ons ‘voor de pestilentie die in de donkerheid wandelt, voor het verderf dat op den middag verwoest’. En bewijs Uw almogendheid over ons, die hier voor het altaar van Uw oneindige barmhartigheid neerliggen. Behoed ons voor schrik en vrees in deze gelegenheid, en laat ons zijn als een vuurbrand uit het vuur gerukt.

Zullen wij langer leven, Heere, zo toon ons Uw heil en genadige hulp, opdat wij U prijzen in het land van de levenden. Zullen wij haast sterven, zo laat ons zacht en zalig ontslapen. Laat ons onze laatste strijd dapper strijden en in geloof en vaste hoop. Met een gezicht en voorsmaak van onze aanstaande hemelse heerlijkheid vanhier gaan en haast geraken op die plaats, alwaar wij een onuitsprekelijke en eeuwige gelukzaligheid genieten zullen. Amen, Heere Jezus, amen!

‘Wij zullen een vrolijk bundeltje stof zijn’

Op het grote kerkhof van St. Andrews liggen twee graven naast elkaar. In de schaduw van de kathedraalruïne liggen Samuel Rutherford en Thomas Halyburton begraven, totdat aan de hemel gezien zal worden het teken van de Zoon des mensen.

J. van 't Hul,
Lieren

Op het kerkhof van St. Andrews liggen Samuel Rutherford en Thomas Halyburton begraven.

Thomas Halyburton werd geboren op 25 december 1674. Zijn vader was predikant geweest, maar overleed toen Thomas acht jaar oud was. Zijn moeder Margaret vreesde de Heere al vanaf haar kinderjaren. In het jaar 1700 werd Thomas Halyburton bevestigd tot predikant in het dorpje Ceres, iets ten westen van St. Andrews. Daar bleef hij bijna tien jaar. In Ceres trouwde hij met Janet Watson. Hun huwelijk werd gezegend met negen kinderen, van wie er drie op jonge leeftijd stierven. In 1710 werd Halyburton benoemd tot hoogleraar in de godgeleerdheid aan de universiteit van St. Andrews, waar ook Rutherford hoogleraar was geweest. Hij schreef het bekende boek "Groot belang van de zaligheid", dat vorig jaar opnieuw verscheen in een vertaling van Christine Pas-Donker. Toen Halyburton 23 jaar oud was, schreef

hij in zijn dagboek: 'Ik was tot aan de oevers van de uiterste wanhoop gebracht. Toen trad de Heere tussenbeide'. Over het moment van zijn bekering schreef hij: 'Ik kan met geen volstreckte zekerheid de dag of het uur van deze verlossing bepalen. Ook kan ik vele vragen over de weg en de wijze waarop niet beantwoorden. Dat zijn echter zaken van weinig waarde. Wanneer het *wezen* van de zaak maar waarachtig is'.

Zorgen over de kerk

Op zijn sterfbed had Halyburton nog grote zorgen over de kerk in Schotland. Hij voorzag veel kerkelijke verdeeldheid en donkere wolken die zich samenpakten boven de kerk die hem lief was. Hij zei: 'Ik vrees dat de Heere zal komen met een overvloeiende gesel. Er zal geen weerhouden meer aan zijn. De kerk zal waarschijnlijk geheel en al wegwijnen'. Enkele dagen later zei hij met het oog op de kerkelijke ontwikkelin-

gen: 'Wat zorgt God goed voor mij, door mij weg te nemen voor de dag des kwaads'. Op zijn sterfbed sprak Halyburton nog met zijn vrouw Janet en met zijn kinderen (tegen zijn dochtertje Margaret: 'Mijn lief kind, zoek toch de Heere en wees je moeder tot troost'), met medebroeders in de bediening ('Broeders, benaarstig je, en neem je werk ter harte, om 's Heeren wil'), met zijn huisarts en met de apotheker ('Je ziet zo dikwijls zieke en ook stervende mensen. Als dit je verhardt, zul je mis-schien altijd verhard blijven'). Ook nam hij afscheid van zijn buurman: 'U bent voor mij een vriendelijke buurman geweest'. Ten slotte was hij vooral met zichzelf in gesprek: 'O, had ik de tongen van engelen om Hem te loven! Ik hoop, ja ik hoop dat binnenkort volmaakt te mogen doen'.

Haasten naar het einde

Op een van zijn laatste ochtenden op aarde verlangde Halyburton ernaar om heen te gaan. Tegen zijn vrouw zei hij: 'Ik verlang naar de zaligheid van God en ik haast me er naar toe'. En even later: 'Waarom vertoeven Zijn wagens om te komen? Wanneer zal ik toegelaten worden om de heerlijkheid van de tempel hierboven te aanschouwen?' Zondagmorgen. In St. Andrews beieren de kerkklokken. Op zijn sterfbed houdt Halyburton zijn laatste kerkdienst. Een van de vrienden leest op zijn verzoek Psalm 84. Op vrijdag 23 september 1712 breekt voor Halyburton de dag aan waarop alle schaduwen zouden verdwijnen. Dan is het Gods tijd. De wagens van Jozef rijden voor en dan is de morgen van de lange dag zonder wolk of nacht aangebroken. Hij was 38 jaar oud.

Naast Rutherford begraven

Halyburton had voor zijn sterven al aangegeven waar hij begraven moest worden: naast het graf van Samuel Rutherford op het grote kathedraalkerkhof van de St. Andrews. Hij had al eens gezegd: 'Zojuist dacht ik aan het aangename stukje grond waarin ik gelegd zal worden naast mr. Rutherford, mr. Forrester en professor Anderson. Ik zal daar bij inkomen als de minste onder hen'. Op datzelfde kerkhof lag al zijn zoontje George begraven, die een half jaar eerder met een rijk getuigenis was heengegaan. Ook om die reden wilde vader Halyburton daar begraven worden. Hij had gezegd: 'Ik zal daar mijn lieve George in de armen houden. O, wij zullen een vrolijk bundeltje stof zijn'.

(wordt vervolgd)

Te weinig om van te leven, te veel om van te sterven

A. Bel,
Vlaardingen

Soms was er in vroeger jaren sprake van een hoog traktement, vaker van een laag traktement, maar meestal ontving de predikant een normaal traktement. Rond 1900 ging het dan om zo'n duizend gulden per jaar en vrij wonen.

Ds. G. van Reenen moest varen als hij in Terneuzen ging preken.

kandidaat beriepen en een riant traktement in het vooruitzicht konden stellen. Toen kandidaat Abraham Kuyper in 1863 in Beesd beroepen werd, kon hij rekenen op een rijkstraktement van nog geen driehonderd gulden per jaar, maar de pastoralia, de opbrengst van de zogenoemde pastoriegoederen (landerijen enzovoort), zorgden nog eens voor 2.500 gulden per jaar. Dan kwamen de opbrengsten van de pastoriertuin en de boomgaard daar nog bij. Een rijke gemeente was ook Oosthem in Friesland. Kuyper werd daar in 1877 beroepen. De pastoralia daar brachten vijfduizend gulden op. Maar Kuyper stelde een aantal voorwaarden: een verdieping op de pastorie, een telefoon en 's zondags slechts eenmaal preken. De eerste twee voorwaarden werden ingewilligd, de laatste niet. Hij heeft toen bedankt.

Een eentonig menu

Vijfduizend gulden, dat was wel wat anders dan wat in de beroepsbrief vermeld werd die kandidaat W.H. Gispen in 1856 ontving van de Gereformeerde Gemeente onder het kruis in De Lier. Toegezegd werd een traktement van vierhonderd gulden. Maar de helft van dat bedrag was bestemd voor kost en inwoning bij een ouderling. Gispen nam het beroep aan, maar hij had wel een vraag. Als hij tot een huwelijk zou komen, moesten hij en zijn vrouw dan bij die ouderling blijven wonen?

De kerkeraad stelde hem gerust door hem in dat geval 'een woning op zichzelf' toe te zeggen. Een jaar later mocht de dominee met zijn jonge vrouw de nieuwgebouwde pastorie en daarmee 'een woning op zichzelf' betrekken. Met zijn trouwen kwam er een einde aan zijn dagelijks menu in zijn kosthuis. Dat menu was nogal eentonig: het bestond de ene dag uit zuurkool met spek en de andere dag uit spek met zuurkool. Wat zal hij blij geweest zijn dat zijn Jenneke meer afwisseling in de spijzen aanbracht.

Magerheid

Ds. Lamain heeft eens verteld over een ouderling die een tijd gekend heeft dat hij bijna niet te eten had. Dat probeerde hij te verbergen voor zijn omgeving, maar het kwam toch openbaar en toen werd er voortaan goed voor hem gezorgd. Toen hem eens gevraagd werd hoe het nu met hem ging, gaf hij als antwoord: 'Ik ben wel dankbaar dat ik nu genoeg te eten heb, maar sinds dat dit het geval is, heb ik een magerheid aan mijn ziel. Ik verlang wel eens terug naar de tijd dat ik zo weinig te eten had. Ik mocht toen meer de nabijheid des Heeren ervaren.'

Het is daar geen vetpot'. Van Dale zegt bij deze uitdrukking: 'Er heerst armoede'. In sommige predikantsgezinnen was het soms letterlijk geen vetpot. Ds. G. van Reenen was eens in Terneuzen wezen preken. Dat betekende ook dat hij op de heenreis en de terugreis moest varen. Toen hij thuis gekomen was en het eten op tafel stond, maakte hij kennis met de inhoud van de juskom. 'Wat is dat?' vroeg hij aan zijn vrouw. 'Dat is jus'. 'Dan ben ik zeker door de jus hierheen komen varen', was de reactie.

In Leiden had ds. Van Reenen een traktement waarvan hij goed kon rondkomen. In 1912 leidde de weg naar Opheusden. Bij zijn eerste bezoek aan de gemeente kwam ook het traktement ter sprake. De dominee moest de kerkeraad toen wel zeggen dat het beloofde traktement 'te weinig was om van te leven en te veel om van te sterven'. Gezegd moet worden dat het traktement al spoedig verhoogd werd. Het

gezin Van Reenen is in Opheusden niets tekort gekomen.

Gepast geld

Sommige dominees gaven naar het oordeel van hun echtgenotes te veel weg. Als ds. Jan Overduin (Sliedrecht) weleens een boodschap moest doen, kreeg hij daarom van zijn vrouw gepast geld mee. Ds. W.C. Lamain is in Rotterdam-Zuid eens op zijn kousen thuisgekomen. Mevrouw Lamain trok er onmiddellijk op uit. En ziedaar, ze wist de man op te sporen die een zielig verhaal had opgehangen en er met de schoenen van door was gegaan. Helaas, het was te laat: de schoenen waren al omgezet in jenever.

Rijke gemeenten

In de Nederlandse Hervormde Kerk waren er gemeenten die alleen een beroep uitbrachten op een kandidaat. Dat had te maken met de hoogte van het traktement. Maar er waren ook gemeenten die een

Boekennieuws

"Een getrouw Hoge priester", ds. B.J. van Boven; uitg. Gebr. Koster; 434 blz., € 39,50.

Een getrouw Hoge priester

De korte verwoording op de achterflap van de inhoud van het boek "Een getrouw Hoge priester" kunnen we met recht een zuivere weergave noemen. In dit boek zijn 21 preken opgenomen van onze geliefde broeder ds. B.J. van Boven. Deze preken beslaan het kerkelijk jaar. Opgenomen zijn drie adventspreken, drie kerstpreken, zes lijdenspreken, een preek voor Goede Vrijdag, twee paaspreken, twee hemelvaartspreken, een preek afgestemd op de weeszonondag en drie pinksterpreken.

In alle preken is terug te vinden dat de ambten van Christus rond de heilsfeiten een centrale plaats innemen. Aan alle preken gaat een korte inleiding vooraf. Op een eerlijke wijze worden de drie stukken, die elk mens op reis naar de eeuwigheid nodig zijn te weten, aan de orde gesteld. Onze broeder geeft niemand rust buiten de getrouwe Hoge priester Jezus Christus. Hij verklaart hoe deze Hoge priester gestalte krijgt in een weg van afsnijding van alles wat de mens meent te hebben. We kunnen ook zeggen dat deze preken Schriftuurlijk en bevindelijk zijn. Ze zijn zeer geschikt voor persoonlijk gebruik. Maar we willen ze ook van harte aanbevelen om te gebruiken in de leesdiensten, te meer omdat zij eenvoudig en ook voor de kinderen begrijpelijk geschreven zijn. Het is onze hartelijk wens, zoals onze broeder het in zijn Voorwoord ook opmerkt, dat de Heere deze preken gebruiken mocht om verloren zondaren te bekeren, om rijke zondaren te ontdekken en om arme zondaren te onderwijzen.

ds. E. Bakker, Veen

"Handboek voor de catecheet", D.J. Vogelaar; uitg. Gebr. Koster; 389 blz., € 34,90.

Handboek voor de catecheet

De schrijver van het "Handboek voor de catecheet", ouderling D.J. Vogelaar uit Krimpen aan den IJssel, heeft het materiaal dat hij verzamelde ter voorbereiding van het (catechetisch) onderwijs dat hij jarenlang mocht geven niet voor zichzelf willen houden, maar beschikbaar gesteld voor anderen. Daarbij heeft hij de indeling van "Voorbeeld der Goddelijke Waarheden" van Hellenbroek aangehouden. Het resultaat is een prachtig uitgegeven boekwerk, bestaande uit 58 hoofdstukken, die een vaste indeling hebben: leestip(s), samenvatting van de les, verdiepingsstof en illustraties/voorbeelden. Met 'illustraties' wordt geen fotomateriaal bedoeld - dat overigens ook rijk vertegenwoordigd is - maar kernachtige uitspraken, aansprekende gebeurtenissen, anekdotes en kennelijke gebedsverhoringen. Hieruit kan de catecheet een keus maken om de leerstof concreet te maken voor kinderen en jonge mensen.

We wijzen mét de schrijver op het gevaar dat de les zou verzanden 'in een reeks 'sappige' verhaaltjes'. Uiteraard moet het Woord van God het eerste en het hoogste Woord hebben! Omdat in het "Handboek voor de catecheet" bij de hoofdstukken geen te lezen Bijbelgedeelte wordt genoemd, is het raadzaam ook de Handleiding bij "Voorbeeld der Goddelijke Waarheden" van de Synodale Commissie Catechese Gereformeerde Gemeenten te gebruiken. Die voorziet daar wel in. Dit Handboek en de bedoelde Handleiding sluiten prachtig op elkaar aan.

Het "Handboek voor de catecheet" heeft ook ouders veel te bieden bij gebruik in het gezin, bijvoorbeeld ter voorbereiding op de catechismuspreek. Wij willen dit boek van harte aanbevelen met de bede dat de Heere het onderwijs aan onze kinderen en jongeren wil zegenen tot hun eeuwig welzijn, opdat waar mag worden wat de Heere Zelf heeft gesproken in Psalm 22: 'Het zaad zal Hem dienen; het zal den Heere aangeschreven worden tot in geslachten'. Niet om ons, maar omdat Hij het gedaan heeft.

J.A. van de Poel, Hilversum

Boekaankondiging

"Stromen op het droge", William Guthrie; uitg. De Banier; 147 blz.; € 16,50.

Deze acht preken zijn voor het eerst uit het Engels vertaald door N.A. Eikelenboom. Gods Zoon wordt in al Zijn heerlijkheid voorgesteld en de zondaar wordt genodigd tot het heil. De ernstige oproep tot zelfonderzoek ontbreekt niet.

"Vrijheid in Bijbels licht", Ed van Hell; uitg. De Banier; 110 blz.; € 8,95.

Vanuit zijn ervaring in het werken met kwetsbare mensen roept Van Hell christenen op om te dienen in vrijheid. Van nature zijn we knecht en slaaf van de zonde. Alleen door Christus vrijgemaakt, staat een christen in de vrijheid.

"Het leven Gods in de ziel van de mens", Henry Scougal; uitg. Brevier; 127 blz.; € 12,99.

Dit boekje was het middel tot de bekering van George Whitefield. Hij leerde dat het geloof ten diepste niet bestaat in wetten en regels, maar in de vereniging van de ziel met God, door Christus.

"Geef mij geloof", Bram van der Horst; uitg. Jongbloed; 144 blz.; € 12,95.

De auteur wil jongeren meenemen langs de Apostolische Geloofsbelijdenis. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met vragen.

"Waar is de reis heen?", H. Bor; uitg. Den Hertog; 109 blz.; € 12,50.

In dit boek beschrijft de auteur, jarenlang als evangelist trouw in Gent gediend, het leven als een reis. Indringend komt de vraag aan de orde of we voor eigen rekening leven of door genade de Heere liefhebben en vrezen.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Bedankt:

Voor Goudswaard,
ds. P. Mulder te Tricht-Geldermalsen;
Voor Leerdam,
ds. M. Joosse te Ede;
Voor Nieuwerkerk (Zld),
ds. M.H. Schot te Hendrik-Ido-Ambacht;
Voor Oosterland,
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord;
Voor Oudemirdum,
ds. C. van Krimpen te Yerseke;
Voor Sint Annaland,
ds. C. van Ruitenburg te Krimpen a/d IJssel;
Voor Sunnyside (Washington, VS),
ds. H. Hofman te Kalamazoo (Michigan, VS).

VERGADERING PS NOORD-WEST UITGESTELD

De geplande vergadering van de Particuliere Synode Noord-West op donderdag 14 mei zal vanwege de huidige omstandigheden niet doorgaan, maar tot een later te bepalen moment worden uitgesteld.

“

**NIEMAND HEEFT OIT
BEROUW GEHAD DAT HIJ DE
HEERE ZOCHT.
AL DEGENEN DIE HEM
DIENEN HEBBEN WEL
BEROUW GEHAD DAT ZE
NIET EERDER BEGONNEN
ZIJN OM HEM TE DIENEN.**

THOMAS BOSTON

VERSLAG BEVESTIGING EN INTREDE DS. P.D. DEN HAAN

Op woensdag 1 april is ds. P.D. den Haan bevestigd als herder en leraar van de gemeente te Rijssen-West. Ds. S.W. Janse preekte over Johannes 2:17b: 'De ijver van Uw huis heeft Mij verslonden'. Het thema van de preek was: 'De Dienstknecht des Vaders', de drie punten waren: Het huis van Zijn Vader, de eer van Zijn Vader, en het Woord van Zijn Vader. Het eerste punt: Christus treft in de tempel een koopmanshuis aan, een marktplaats met handel en geldwisselaars. Hoe is dat mogelijk? In de tempel behoren gewijde klanken te klinken! De profeet getuigt: 'Ik zal dit huis met heerlijkheid vervullen'. Christus komt in het huis Zijns Vaders, dat echter tot een koopmanshuis is geworden. Hij wordt heilig verontwaardigd, een heilige ijver vervult Zijn ziel.

Het tweede punt: Christus gebiedt allen die handel drijven de tempel te verlaten: 'Maakt niet het huis Mijns Vaders tot een huis van koophandel'. Het liefdesvuur dat in Zijn hart ontbrandt, is de uitwerking van de liefde die Hij Zijn Vader betoont. 'Geliefde broeder, dat er ook iets van die liefde in ons hart gevonden zou worden!'

Het derde punt: De Heere geeft indachtmakende genade. De Heilige Geest maakt dat het Woord wordt verstaan.

Na de prediking sprak ds. A. Schreuder namens de classis Rijssen en de PS Oost een hartelijk welkomstwoord, met de wens dat ds. Den Haan 'een stem zou zijn, meer niet'. 'Het gaat om de Zender, niet om de gezonde'. Er werd een welkomstbrief voorgelezen van ds. C.L. Onderdelinden, namens de plaatselijke kerken, en van burgemeester A. Hofland, namens de burgerlijke gemeente Rijssen-Holten. Ds. Den Haan werd Psalm 134:1 toegezongen door de weinige aanwezigen en de vele thuisluisteraars.

Op zondagmorgen 5 april deed ds. Den Haan intrede met de tekst uit 1 Korinthe 1:23a: 'Doch wij prediken Christus den Gekruisigde'. Het thema voor de preek was: De prediking van de Gekruisigde. Hij sprak over drie gedachten: De kracht door het kruis, de ergernis over het kruis, en de dwaasheid van het kruis.

Paulus vermaant de broeders uit Korinthe dat er geen twisting en scheuring moeten zijn. De ene noemt zich van Paulus, de andere van Apollos, van Céfas of van Christus. Niet alsof ik wil Christus de Gekruisigde prediken, en die verborgenheid bekendmaken. Het eerste punt: De kracht Gods door het kruis is om te verlossen en te ontbinden. Hij heeft Zich laten kruisigen, niet gedwongen, maar vrijwillig. Hij is niet in de dood gebleven, want Hij heeft alles volbracht. Het tweede punt: De Joden konden niets met een gekruisigde Christus beginnen, ze zochten een koning die hen zou verlossen van aardse machten. De godsdienst wil een verlosser van moeite en verdriet. En wij? God eist Zijn beeld rechtvaardig terug, een eis waaraan wij nimmermeer kunnen voldoen. Het kruis predikt het oordeel van God over de zonde.

Het derde punt: De mensen in de wereld, de Grieken, zijn vervreemd van het ware burgerschap. De intellectuelen weten geen raad met de Gekruisigde. Maar nee, zegt Jezus: 'Zo iemand achter Mij wil komen, die verloochene zichzelf, en neme zijn kruis dagelijks op en volge Mij'. Is de Gekruisigde al dierbaar voor u geworden? De Heere roept het u nog toe, en wij mogen het de apostel naspreken: Wij prediken u Christus den Gekruisigde!'

Ds. Den Haan memoreerde hoe de Heere hem naar Rijssen had geleid. Dankwoorden werden gericht aan kerkenraad en gemeente voor de goede ontvangst, en aan ds. Janse voor het leiden van de bevestigingsdienst. Ds. Schreuder werd bedankt voor de les 'niet meer dan een stem' te zijn. Woorden van dank gingen naar ds. Onderdelinden en naar burgemeester Hofland. Ook was er een woord voor zijn vrouw, zijn kinderen en de familie.

Daarna sprak ouderling A. ter Harmsel de dominee toe namens kerkenraad en gemeente. Op zijn verzoek werd de dominee ook door de thuisluisteraars Psalm 119:25 toegezongen. Hierna legde ds. Den Haan voor de eerste maal als onze herder en leraar de zegen des Heeren op de gemeente.

Kerkenraad van Rijssen-West

Berichten

27 april: Koning Willem-Alexander jarig

Onze koning, Willem-Alexander, hoopt op maandag 27 april zijn 53ste verjaardag te vieren. Namens de redactie en de lezers van De Saambinder feliciteren we Zijne Majesteit de koning, samen met zijn vrouw, koningin Maxima, en hun kinderen, met deze dag.

Meer dan ooit heeft onze koning in de uitoefening van zijn hoge ambt de zegen van de Heere nodig in de zorgvolle tijd waarin we leven. Het Woord van God zegt: 'Zonder Mij kunt gij niets doen.' Dat geldt ook allen die in hoogheid zijn gezeten, het gaat ook

een koning aan. Zonder de hulp en de nabijheid van de Koning der koningen kan ook onze vorst niets doen, kan hij niet regeren en het volk geen leiding geven.

Onze wens voor hem en voor al de zijnen is de bevindelijke kennis van wat de apostel Paulus leert: 'Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft'. Mocht de God aller genade in deze tijd vol vragen en zorgen Zich over ons land en volk en koningshuis willen ontfermen.

Redactie

En de elf discipelen zijn heengegaan naar Galilea, naar de berg, waar Jezus hen bescheiden had.

Mattheüs 28:16

Christus had reeds voor Zijn sterven tot Zijn discipelen gesproken over Galilea.

We lezen in Markus 14: 'Maar nadat Ik zal opgestaan zijn, zal Ik u vorgaan naar Galilea.' Ook de engel bij het graf had tot de vrouwen gezegd: 'En zie, Hij gaat u voor naar Galilea, daar zult gij Hem zien. Zie, ik heb het ulieden gezegd!' Zo zien wij de elf discipelen op de berg samenvergaderd. Het was niet zo, dat er hier twee, daar drie en op een andere plaats weer zes zaten. Nee, zij waren alle elf bij elkaar. Welk een liefelijk beeld van de gemeenschap der heiligen, gegrond in de vereniging met Christus, het Hoofd der gemeente. Anderzijds geeft het een uitdrukking van de eenheid der Kerk. Christus had gebeden in het Hoge priesterlijk

gebed: 'Bewaar ze in Uw Naam, die Gij Mij gegeven hebt, opdat zij één zijn gelijk als Wij.'

Wat is de scheuring van Gods Kerk droevig. O nee, het kan geen teken zijn van leven, maar wel van de dood. De dood scheidt, maar het leven verbindt. Wat moeten wij in alles het ongenoegen Gods waarnemen. Wat een twist, nijd en verdeeldheid allerwege. En het is volgens Gods getuigenis, dat, waar twist en kraak is, God niet woont met Zijn Geest.

De discipelen, die daar verenigd waren te Galilea, waren door God de Vader verkoren, bemind en geliefd. Zij waren door God de Zoon geroepen, gekocht en verlost. Zij waren door de Heilige Geest verenigd, geleerd en geleid. Wat een lief

gezelschap is dat geweest!

Het is voor hen samen een eeuwig wonder geweest dat zij nog bij elkaar mochten zijn. Ik denk dat ze daar niet veel getwist hebben, zoals vroeger weleens het geval geweest is, wie van hen de meeste zou zijn.

Hun hart was nu vervuld met die eeuwige liefde, die onverbreekelijke trouw. Alles was nog niet opgelost, want Christus moest nog ten hemel varen en de Heilige Geest moest nog over hen uitgestort worden. Maar toch was het een gezelschap om jaloers op te zijn. Zij waren bij de wereld niet in tel, bij de godsdienst veracht, in hunzelf afgekeurd, maar zij waren geliefden in de Geliefde des Vaders.

wijlen ds. W.C. Lamain

EEN STEM UIT HET VERLEDEN

Kerkdiensten

ZONDAG 26 APRIL 2020

Aagtekerke 9.30 en 18.30 uur ds. A.P. Baaijens; Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. C. Hogchem; Aalst 9.00 en 16.00 uur ds. W.J. Karels; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. C. Sonneveld; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. W. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 16.00 uur ds. R.A.M. Visser; Arnhem 19.00 uur ds. R.A.M. Visser; Barendrecht 18.00 uur ds. B. Labee; Barneveld-Zuid 9.30 en 19.00 uur ds. J. van Laar; Beekbergen (in Dorpskerk) 11.30 en 16.00 uur ds. A. Schreuder; Berkenwoude 10.00 uur ds. P. Mulder en 19.00 uur ds. C. Sonneveld; Bodegraven 10.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil en 19.15 uur ds. W.A. Zondag; Borssele 9.30 en 18.00 uur ds. D. de Wit; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. J.J. Tanis; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 16.30 uur ds. W. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 19.00 uur stud. P.J. de Raaf; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. B.J. van Boven; Den Haag-Scheveningen 19.00 uur ds. H. Brons; Deventer 18.30 uur ds. M. Joosse; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. A.A. Brugge; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. W.A. Zondag; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. G. Hoogerland; Ede 9.30 en 16.00 uur ds. M. Joosse; Eindhoven 15.00 uur ds. A.T. Huijser; Emmeloord 9.30 uur ds. J. IJsselstein en 19.00 uur stud. P.C. Vlot; Enkhuizen 16.00 uur ds.

G. Heijkamp; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. A. Schot; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen; Goudswaard 16.00 uur ds. B. Labee; 's-Gravenzande 15.00 uur ds. H.J. Agteresch; Groningen 10.00 en 16.00 uur stud. P.C. Vlot; Haamstede 18.30 uur ds. J. de Kok; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. M.H. Schot; Hilversum 15.30 uur ds. F. Mulder; Hoedekenskerke 14.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Hoofddorp 18.30 uur ds. J.B. Huisman; Hoogeveen 9.30 uur ds. A.B. van der Heiden en 19.00 uur ds. D.W. Tuinier; Houten 17.00 uur ds. C.G. Vreugdenhil; Kampen 9.30 en 15.30 uur ds. D.W. Tuinier; Kamperland 16.30 uur ds. W. Harinck; Kapelle-Biezeling 10.00 uur ds. S. Maljaars en 15.00 uur ds. D. de Wit; Katwijk aan Zee 10.00 uur ds. H.J. Agteresch; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. G. Beens; Kortgene 10.00 uur ds. J. de Kok en 14.30 uur ds. A.J. de Waard; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. G. van Manen; Kruiningen 9.30 en 14.00 en 18.00 uur stud. L. van der Kuijl; Leerdam 10.00 en 15.30 uur stud. J. Beens; Lelystad 9.30 uur ds. J.B. Huisman en 15.00 uur ds. J. IJsselstein; Lisse 16.00 uur ds. J.B. Huisman; Marknesse 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Meeuwen 9.30 en 18.00 uur ds. E. Bakker; Meliskerke 14.30 uur ds. A.P. Baaijens; Melissant 15.30 uur ds. G. Pater; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. J.M.D. de Heer; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. C. van Ruitenburg en 18.30 uur ds. C.J. Meeuse; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. G.J.N. Moens; Mijdrecht 10.00 en 15.30 uur ds. J.W. Verweij; Moerkapelle 14.30 uur ds. G.W.S. Mulder; Naaldwijk 17.00 uur ds. H.J. Agteresch; Nieuw-Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. H.A. van Zetten; Nieuwdorp 9.30 en 18.30 uur ds. A.J. de Waard; Nieuwer ter Aa 10.00 en 19.00 uur ds. J.J. van Ekeveld; Nieuwerkerk 9.30 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. C. van Ruitenburg; Nijkerk 9.30 en 18.30 uur ds. J. van Rijswijk; Nisse 15.30 uur ds. S. Maljaars; Oostburg 10.00 en 15.00 uur ds. C.J. Meeuse; Oosterend 10.00 en 16.30 uur ds. A. Vermeij; Oosterland 10.00 en 18.30 uur ds. M.T. Al-Chalabi; Oostkapelle 16.00 uur ds. C. van Ruitenburg; Ouddorp 9.30 en 18.30 uur ds. G. Pater; Poederoijen 9.30 en 18.30 uur ds. J. Schipper; Poortugaal 19.00 uur ds. W. Silfhout; Puttershoek 10.00 uur ds. B. Labee en 14.30 uur ds. G.J. Baan; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. G.W.S. Mulder; Ridderkerk-Slikkerveer 14.30 uur ds. M.H. Schot; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. C.A. van Dieren; Rijssen-West

9.30 en 18.30 uur ds. P.D. den Haan; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 uur ds. W. Silfhout en 14.45 uur ds. W.A. Zondag; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. J. Driessen en 18.00 uur ds. P. Mulder; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 16.30 uur ds. G.J. Baan; Scherpenisse 10.00 en 18.00 uur ds. M. Blok; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Sint Annaland 9.30 uur ds. M. Karens; Sliedrecht 9.30 en 18.00 uur ds. A.T. Huijser; Soest 15.30 uur ds. J. van Rijswijk; Spijkenisse 10.00 en 15.00 uur stud. P.J. de Raaf; Sprang-Capelle 9.30 en 16.30 uur ds. L. Blok; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. J.B. Zippro; Terwolde - De Vecht 14.30 uur ds. P.D. den Haan; Tholen 10.00 uur ds. C. Harinck en 18.30 uur ds. S. Maljaars; Tricht-Geldermalsen 18.30 uur stud. J. Beens; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. W. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. E.J. Boudewijn; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. H. Brons; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. G.J. van Aalst; Waarde 14.00 uur ds. G. van Manen en 18.00 uur ds. C. Harinck; Wageningen 10.00 en 19.00 uur ds. H. van der Heiden; Wierden 18.30 uur ds. A.A. Brugge; Woerden 18.30 uur ds. J. IJsselstein; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. G.P. van Nieuw Amerongen en 18.00 uur ds. M. Karens; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. C. van Krimpen; Zeist 19.00 uur ds. W. Visscher; Zwijndrecht 9.30 en 17.00 uur ds. H.E.P. Fortuijn.

DINSDAG 28 APRIL 2020

Stolwijk 19.30 uur ds. C. van Krimpen; Terwolde - De Vecht 19.30 uur ds. A.A. Brugge.

WOENSDAG 29 APRIL 2020

Apeldoorn 19.30 uur ds. R.A.M. Visser; Beekbergen (in dorpskerk) 19.15 uur ds. A. Schreuder; Dordrecht 19.45 uur ds. W.A. Zondag; Goudswaard 19.30 uur ds. W.J. Karels; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. M. Joosse; Klaaswaal 19.30 uur ds. G.J. van Aalst; Kruiningen 19.30 uur ds. D. de Wit; Leiderdorp 19.30 uur ds. J.J. van Ekeveld; Oosterland 19.30 uur stud. J. Beens; Poederoijen 19.30 uur ds. G. Pater; Rijssen-West 19.30 uur ds. P.D. den Haan; Scherpenzeel 20.00 uur ds. J. Schipper; Zwolle 19.30 uur ds. J. van Laar.

DONDERDAG 30 APRIL 2020

Barneveld-Zuid 12.00 uur (huw.bev.) ds. J. van Laar; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. J.W. Verweij; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. A.A. Brugge; Hoofddorp 19.45 uur ds. A. Schreuder; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. G. Beens;

“

**DEZELFDE BOODSCHAPPERS
DIE GOD GESTUURD HEEFT
OM U AAN UW SCHULDEN
TE HERINNEREN, ZIJN
AANGEWZEN OM U DE
WEG TE WIJZEN WAARIN
ZE U KWIJTGESCHOLDEN
KUNNEN WORDEN.**

MATTHEW HENRY

Meeuwen 19.30 uur ds. J. van Laar; Naaldwijk 19.45 uur ds. G. van Manen.

VRIJDAG 1 MEI 2020

Alblasserdam 13.00 uur (huw.bev.) ds. C. Sonneveld; Barneveld-Zuid 14.30 uur (huw.

bev.) ds. J. van Laar; Yerseke 14.00 uur (huw. bev.) ds. C. van Krimpen.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN ZONDAG 26 APRIL 2020

Emmen (Prinsesselaan 6 l) 9.30 en 15.30 uur

evang. C. van Drunen; Leeuwarden (Achter de Hoven 2c) 9.30 en 11.30 uur (Bijbeluur) evang. S. de Visser; Merkssem (Jaak de Boeckstraat 21-23, Merkssem) 10.00 en 16.30 uur evang. A. van Setten; Tilburg (Offenbachstraat 105) 10.00 en 18.30 uur evang. H.J. van den Boogaart.

Advertenties

Voor alle blikken van hartelijk medeleven die wij van u hebben ontvangen tijdens de ziekte, na het overlijden en bij de begrafenis van onze innig geliefde zoon, onze lieve, onvergetelijke broer

Maarten Johannes Huijser

Maarten

betuigen wij u onze welgemeende dank. De lege plaats en het gemis is groot, maar de vele blikken van betrokkenheid hebben ons als gezin bijzonder goed gedaan.

A.T. Huijser
E.M.J. Huijser - van Gelder
Anthonie, Robert, Anne-Ruth

Sliedrecht, april 2020

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

INDIEN DE HEERE WIL EN WIJ LEVEN

Boekhandel Van Velzen

Dorpsstraat 83 - Krabbendijke
Tel. 0113-506173 / 501402

www.velzenbv.nl - ljmeeuwsen@velzenbv.nl

Vrijstaande woning met 3 slaapkamers
te huur nabij Kootwijkerbroek voor
max. 2 jaar. Tel. 0653405696

BASISSCHOOL
de Wittenberg
SCHERPENZEEL

op goede basis samen groeien

**Voor het aanstaande schooljaar
zijn wij op zoek naar een**

- **leerkracht**

onderbouw

- **intern begeleider**

onderbouw

- **leerkracht zorggroep**

Kijk voor meer informatie op onze website

www.dewittenbergschool.nl

Vos

begravenisverzorging

Wij verzorgen alléén begravenissen in elke woonplaats in Nederland, maar voornamelijk op de Veluwe, in Kampen en omgeving en in Rijssen en omgeving.

Dag en nacht bereikbaar én beschikbaar.

Regio Kampen, IJsselmuiden, Genemuiden
Ditmar Markusse tel. 038-3332383

Regio Rijssen, Enter, Wierden
Ben Nijhof tel. 0548-540053

Regio Veluwe en omliggende gebieden
Benny Vos & Mark Vos tel. 0577-401689

Vertrouwd verzorgd

www.begravenisverzorgingvos.nl

benieuwd

naar verkoopadvies
en/of aankoopadvies in
Amersfoort, Soest, Leusden,
Hoevelaken of Nijkerk?

vraag een vrijblijvend
kennismakingsgesprek aan

☎ 033 204 85 35 | visiemakelaardij.nl

visiemakelaardij

NOG TWEE APPARTEMENTEN BESCHIKBAAR!
V.A. € 975 PER MAAND

WONEN IN AMALIA STAETE

Stichting Amalia Staete
☎ 06 231 51 308 (H. Bink)
✉ info@amaliastaete.nl

Beschikbare appartementen
Nr. 21 en nr. 25

Oppervlakte
112 m², inclusief entresol (bereikbaar via traplift)

Locatie
Nabij winkels, het OV en de Ger. Gem. Utrecht

Amalia Staete
www.amaliastaete.nl

Geef (wees)kinderen in Malawi een toekomst!

Periodiek doneren

Help kleuters te overleven

Help kleuters te overleven met een bord pap en maak dagelijks (Bijbels) onderwijs mogelijk!

☎ **€ 10,-** per maand voor vijf kinderen

Doel: 2000 kinderen
2%

Meer informatie en doneren?
www.timotheos.nl

Timotheos

Direct doneren: ANBI
NL57 RABO 0161 4855 02

Ontsmetten: Disinfectant, **Weerstand:** Vit.C **Eikenprocessierups:** Aloë Vera Gel
Kommie 06-34826766
www.naturalhealthproducts.nl (Neolife)
Kortingscode kv2020

Topkwaliteit PVC & Laminaatvloeren.
Zelf leggen of onze legservice.
Gratis advies en demo bij u thuis.
06-19557166 info@devloerenkoning.nl

HKS-Mediation, voor goed gesprek, als je er samen niet meer uitkomt, in je huwelijk, kerk of school.
www.hksmediation.nl

HUDSON TAYLOR
Stichting Bijbelse Hulpverlening China

Chinese Matthew Henry Studiebijbel compleet!

Draag bij aan een 2^e druk voor €50,- per uitgave!

Maak uw gift over op
NL56 RABO 0347 3760 29
t.n.v. Hudson Taylor / SBHC te Dordrecht.
U kunt ook via www.hudson-taylor.nl doneren.

www.hudson-taylor.nl

Relaties
Seksualiteit
Burn-out
Onzekerheid
ADHD – Autisme
Identiteit
Opvoeding
Rouw

WWW.ABCONSULTS.NL

ABCCONSULTS

Precies de hulp die je nodig hebt!

De Vluchtheuvel
Christelijke psychosociale hulpverlening

De Vluchtheuvel biedt hulp
Zeker in deze tijd!

Telefonische hulp en advies blijkt goed mogelijk

Het kan soms lijken alsof je er alleen voorstaat. Zeker in deze moeilijke tijd. Maar De Vluchtheuvel biedt hulp bij eenzaamheid, rouw, psychische problemen, spanningen in de thuissituatie, relatieproblemen...

Neem nu contact op met De Vluchtheuvel voor christelijke en professionele hulp.

 www.stichtingdevluchtheuvel.nl 0113-213098

MOOIE COLLECTIE ORGELS
VAN DIVERSE MERKEN
RUIME ERVARING IN
ZAAL- EN KERKORGELS

VERTROUWDE
KLANKEN...

Stolk Orgels

NIEUWERKERK AAN DEN IJSSEL KRABBENDIJK
VRIJHEIDSLAAN 55 OOSTPOLDERWEG 15
2912 EA NIEUWERKERK A/D IJSSEL 4413 NN KRABBENDIJK

TEL: 0180 31 56 52 | WWW.STOLKORGELS.NL

www.deroo boeken.nl
Vanaf NU al uw bestellingen
GRATIS verzonden (binnen Ned.)

begrafenisverzorging
Den Hollander

- Alleen begravenissen
- Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst rouwcentrum of thuis met koeling
- Dag en nacht bereikbaar

 Mozartlaan 13
3131ES Vlaardingen
 010 - 460 05 09
 info@tdenh.nl
 www.begrafenisverzorgingdenhollander.nl

Vers van de imker!

- Propolis
- Honing
- Royal Jelly
- Keelgelei
- Honey Vital+

En nog veel meer gezond lekkers..!

Kijk en bestel op **HONINGONLINE.NL**

Annette van Maaren (Msc.)
Reformatisch Psycholoog

Haastrecht Oudewater
Montfoort Gouda
0348-558000 of 06-42504158
www.phhaastrecht.nl
Psychologische Hulpverlening

JOH.DEHEER
toetsen en meer, sinds 1898

UW ORGEL- EN PIANO SPECIALIST

www.johdeheer.nl

Leeghwaterstraat 46/47
3364 AE Sliedrecht
Tel.: 0184-419 611

in goede handen

Een nieuwe uitgave voor ouders en ambtsdragers met informatie en handvatten over de godsdienstige vorming van kinderen en jongeren met autisme.
In goede handen verschijnt medio april 2020.

Bestellen
In goede handen kost € 11,50 (excl. verzendkosten)
www.helpendehanden.nl/ingoedehanden

BESTELLEN? www.helpendehanden.nl/ingoedehanden

HARKES
Begravenissen

Voorofscheweg 15a
2771 MA Boskoop
harkesbegravenissen.nl
0172 - 21 21 22

WIJ VERZORGEN ALLEEN
BEGRAFENISSEN

**Orgelmakerij
Boogaard**

Gravenstraat 4
7461 TN RIJSSSEN
Telefoon 0548-521637
www.orgelmakerijboogaard.nl

Nieuwbouw | Restauratie - Stem- en onderhoudswerk

Begrafenisonderneming
Treur

Kroostweg 22
3704 ED Zeist
030 692 42 58
06 573 156 89
info@begrafenisondernemingtreur.nl
www.begrafenisondernemingtreur.nl

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van
**Johannus
Monarke
Content
Domus
Viscount
Mixtuur**
(Hauptwerk orgels)

* Ruim assortiment bladmuziek (ook klavier)
* Verkoop en verhuur, ook voor zaal en kerk
* Collectie kleine blaasinstrumenten

Industrielaan 26 • Veenendaal • tel 0318 - 50 50 63
www.andanteorgels.nl

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Goedeboeken
nieuw en tweedehands
Kerkbuurt 30, Sliedrecht
0184-769003
www.goedeboeken.nl

VOGG... AL 65 JAAR MUZIEK VOOR KERK EN HUIS

**Voor kerkenraden
EXAMENCOMMISSIE**
Voor advies bij de selectie en benoeming van organisten

ORGELBOUWADVIESCOMMISSIE
Bij aanschaf, bouw of onderhoud van het orgel

MODELINSTRUCTIE
Voor de aanstelling van organisten

Voor organisten en andere muzikliefhebbers
KERK & MUZIEK Ons tweemaandelijks blad
BUNDELS met Psalmbewerkingen
CURSUS Kerkelijk Orgelspel
Allerlei **ACTIVITEITEN**

Meer informatie of bladmuziek bestellen?
www.kerkenmuziek.nl of mail naar info@kerkenmuziek.nl

VERENIGING ORGANISTEN GEREFORMEERDE GEMEENTEN

CAMPING EN CHALETPARK

"DE VERBORGEN HOEK"
Kom kamperen in FRIESLAND of huur CHALET of compleet ingerichte LODGETENT bij de FRIESE MEREN
www.deverborgenhoek.nl 0514-602065

Waarom Paul Roescher?
Wij geven u twaalf redenen! **1**

Hoog in kwaliteit!

Magnolia hoekkeuken Keuken compleet inclusief apparatuur.

Kraakprijs!
2248,-

PAUL ROESCHER
KEUKEN • BAD • VLOER • HAARD

Totaal 17.500 m² in Rijssen en Apeldoorn
Tel. 0548 530 350 www.paulroescher.nl

Boekhandel
De ZONNEBLOEM

Dorpsstraat 164 - Scherpenzeel (gld)
033-2774355
www.boekhandeldezonnebloem.nl

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland

Reformatische Psychologenpraktijk Nederland biedt identiteit bewuste behandeling en begeleiding en psychologisch onderzoek aan volwassenen, jongeren en kinderen met psychosociale en psychologische vragen en problemen.

Ohmweg 1g, 2952 BD Alblasserdam
078 - 69 32 808 of info@rpnederland.nl
Bezoek onze website voor meer informatie, de tarieven en aanmelding.
www.rpnederland.nl

Identiteitsbewust • Persoonlijk • Vertrouwelijk • Doelgericht

Colofon

De Saambinder
Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. G.J. van Aalst

Redacteuren: ds. B. Labee, J. van 't Hul

Redactiesecretaris: J. van 't Hul

Bijdragen van medewerkers
ds. G.J. van Aalst
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
T 0186-576990
E givanaalst@kliksafe.nl

Boeken ter recensie en vragen voor rubriek "Vraag en antwoord"
ds. B. Labee
Kerkewijk 115a, 3904 JA Veenendaal
T 0318-51 35 97
E b.labee@kliksafe.nl

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk), berichten en meditaties:

J. van 't Hul
Lierdererf 19, 7364 BD Lieren
T 0651-622260
E jvthul@kliksafe.nl

Aanlevertijd van kerknieuws en berichten: uiterlijk woensdag 17.00 uur vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening, postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan Verloop drukkerij
postbus 33, 2950 AA Alblasserdam
T 078-6912899
E saambinder@verloop.nl

Advertenties dienen uiterlijk donderdag vóór de week van verschijning aangeleverd te zijn. Rouwadvertenties uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Advertenties € 1,35 per mm.
Familieberichten € 0,45 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 21% btw.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Bureau voor Kerkelijke Dienstverlening
postbus 608, 3440 AP Woerden
T 0348-489900
E saambinder@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden
IBAN: NL11 INGB 0000 0643 27 t.n.v. De Saambinder-abonnementen te Woerden.

Abonnementenprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 14,50 per halfjaar (te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland*: € 150,00 per jaar
*afwijkend tarief voor:
Canada: \$ 165, USA: \$ 140

Correspondentieadres Noord-Amerika
Mr. A.M. Berman
3340 Culp Rd. Unit 11
Vineland Stn. ON LOR 2E0
T 905 562 1331
E amberman47@gmail.com

Bezoek ook onze website
www.desaambinder.nl

De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden bijdragen, kerknieuws, berichten en advertenties zonder overleg aan te passen, in te korten of zonder opgave van reden niet te plaatsen.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

Hoe dierbaar

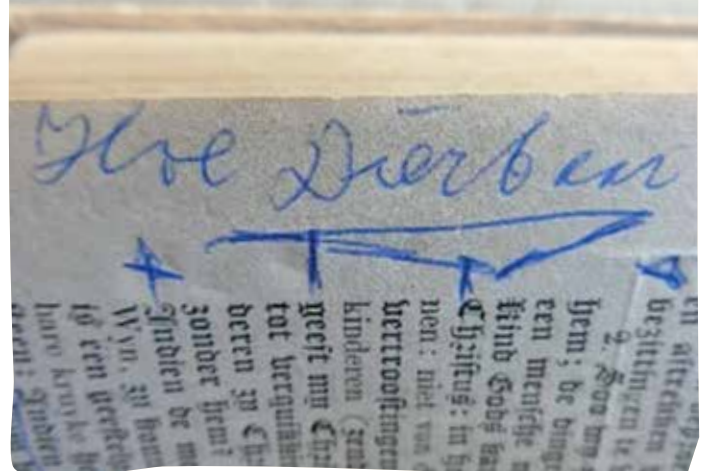
Je weet wel wat kanttekeningen zijn. Dit stukje gaat over een heel speciale 'kanttekening'. Ik leg het uit, lees mee en verwonder je.

Eerst een vraag: wat zijn kanttekeningen? Aantekeningen op de rand van het Bijbelblad, die Gods Woord uitleggen. Want zó spreekt Hij tot ons. Over Zichzelf, over de eeuwige dingen, over jou en mij. De Bijbel is de belangrijkste Brief aan alle mensen! Dan wil je precies weten wat er staat. Al kost het moeite. De kanttekeningen helpen daarbij en wijzen naar vergelijkende Bijbelteksten. Nuttig bij de preek en als je een Bijbels onderwerp maakt. Of als je zelf in je Bijbel leest.

Vroeger had men minder boeken in huis dan nu. De Bijbel en misschien nog een paar boeken. Wel boeken met inhoud die ook echt gelezen (en herlezen!) werden. En als een schat bewaard. In mijn kast staat zo'n prekenboek uit 1665. Bruin kaft, 1289 bladzijden dik, oude letters op vergeelde bladen die ruiken naar vroeger. De tekst is goed leesbaar (al zijn Gotische letters even wennen). Dominee Watson legt Psalm 32:6 duidelijk uit. Het boek kregen wij van een lieve vriendin als herinnering.

Haar persoonlijke 'kanttekening' staat op bladzijde 1052. Hier stopte ze met lezen. Ze overdacht de zinnen lang en stil. En hilde van blijdschap. Ze nam haar pen en schreef in de kant op: "Hoe dierbaar". Blader verder en je vindt meer kruisjes en korte aantekeningen. "Leerzaam", en verderop: "Hoe waar". Het geheim? Ze had precies gevonden wat in haar hart leefde.

Zeg, heb je in jouw eigen Bijbeltje ook weleens een streepje of kruisje mogen zetten? Als dierbare herinnering aan een schat die je in de Bijbelse akker vond. Bij die tekst die je nooit meer vergeet omdat de Heere zo dichtbij was. Zo'n persoonlijke 'kanttekening' vertelt: 'Ik heb het zélf uit Zijne mond gehoord'. Hoe dierbaar, juist in coronatijd.

ELSKE WAARHEEN?

'VOORUIT MEID, BIJ JE OPA EN OMA WAS HET NATUURLIJK ANDERS, DIE ZIJN ERG CHRISTELIJK, MAAR JE VADER IS OOK NIET ZO. BEKIJK JIJ HET LEVEN OOK MAAR VAN DE VROLIJKE KANT, HOOR. JE BENT NOG JONG'.

Zonder iets te zeggen, staat Elske op, gaat naar haar kamertje en draait de deur achter zich op slot. Ze weet zeker dat Tessa haar achterna zal komen. Ze valt op haar bed neer en staart donker voor zich uit. Goed, ze zal niet meer in de Bijbel lezen aan tafel. En bidden? Nou ja, dat zal ze nog wel zien. Eén keer zijn Marja en Tessa bij opa en oma geweest en verder zal vader wel over hen verteld hebben, anders kan ze nooit zeggen dat ze erg christelijk zijn. Maar dat heeft er toch niets mee te maken, dat zij jong is? Bij Heleen leven ze net als bij opa en oma, dat heeft niets met een leeftijd te maken. O, wat is opeens alles anders geworden. Een nieuwe toekomst! Maar of écht alles went?

Oma zit op de tuinbank. Haar handen liggen gevouwen in haar schoot. Eigenlijk niets voor oma om zomaar stil te zitten. Altijd heeft ze wel iets te breien of te naaien. En in de zomer helpt ze opa vaak in de groente- en fruittuin. Bonen plukken... bessen plukken... Wanneer liggen oma's handen eigenlijk stil? Is het werk al klaar? O nee, maar oma denkt niet aan het breiwerk dat in de kamer op tafel ligt, ze denkt niet aan de bonen, die in de bijkeuken staan om afgehaald te worden. Oma denkt aan Elske...

Er klinken voetstappen en even later zit opa naast haar op de bank. Ook al zo stil. Een paar meter van hen vandaan ligt Hector. Hij ligt met zijn kop op zijn poten en houdt zijn ogen dicht.

Ds. Labee over:

Eerste Adam en laatste Adam

Waarom wordt er in de prediking zo vaak gesproken over Adam? Is het wel juist dat er meestal gesproken wordt over de 'tweede' Adam in plaats van de 'laatste' Adam?

Eerste Adam

De eerste vraagsteller wijzen we graag op het gezegde: 'Adam niet geleerd, is Christus niet begeerd'. Als we niet leren om 'Adam voor God' te worden, komt er geen plaats voor Christus. Daarom wordt in de prediking die lijn getrokken. Ook onze Heidelbergse Catechismus wijst er in Zondag 3 (vraag en antwoord 7) zo nadrukkelijk op: 'Vanwaar komt dan zulke verdorven aard des mensen? Uit den val en de ongehoorzaamheid onzer eerste voorouders, Adam en Eva, in het paradijs, waar onze natuur also is verdorven geworden, dat wij allen in zonden ontvangen en geboren worden'. Na die diepe val is Adam zijn naaktheid gaan verbloemen en heeft zichzelf met Eva verborgen. Maar hij moest op Gods bevel tevoorschijn komen in zijn schande. Dat is zo wezenlijk dat het in de (rechte) prediking terecht veel aandacht krijgt. Een bekende puritein, ds. Thomas Hooker (1586-1647), schrijft in 'De ware zielsvernedering' treffend: 'Zo heeft de Heere een kapitaal in Adams hand gegeven en hij is bankroet gegaan. Nochtans wil de zondaar hier handel drijven met wat ellendige, slechte plichtplegingen, dode gebeden en het koud aanhoren van predikatiën. Hij meent dat dit voldoende is. Dit is de gesteldheid van een ziel van nature en de uitslag van dit stuk is zodanig: de ziel durft door de schuld van de zonde niet voor God te verschijnen. Zij weet niet hoe tot God

Vijgenboombladeren

te komen in en door een Middelaar. Dan wil zo'n ziel liever de een of andere weg uitvinden dan tot Christus komen. Hier ziet u de reden waarom sommige mensen zo op hun eigen goede werken staan. Indien God u echter ooit brengt tot de tweede Adam zal Hij u van de eerste Adam aftrekken.'

Laatste Adam

Met het laatste citaat raken we de vraag van een tweede vraagsteller: is het wel juist dat er meestal gesproken wordt over de 'tweede' Adam in plaats van de 'laatste' Adam? Alereerst moeten we opmerken dat we letterlijk in de Heilige Schrift alleen de uitdrukking 'laatste' Adam tegenkomen. Paulus schrijft in 1 Korinthe 15 vers 45b: 'De eerste mens Adam is geworden tot een levende ziel; de laatste Adam tot een levendmakende Geest'. De kanttekening (38) over de 'laatste' Adam legt ons daar echter de uitdrukking 'tweede' Adam in de mond: 'Namelijk Jezus Christus, Die ook tegen den eerste gesteld wordt Rom. 5:17, 18, 19. Deze woorden worden hier niet aangehaald als aldaar of ergens elders geschreven, maar worden van den apostel gesteld tegen hetgeen van den eersten Adam gezegd is, dat namelijk gelijk wij van den eersten Adam een natuurlijk of dierlijk lichaam ontvangen hebben, wij ook also door den tweeden Adam, namelijk Christus, een geestelijk lichaam zullen verkrijgen'. Dat dit niet zonder reden is, kunnen we lezen in het vervolg van Gods heilig Woord. Want in vers 47 schrijft de apostel aan Korinthe: 'De eerste mens is uit de aarde, aards; de tweede Mens is de Heere uit den hemel'.

Die tweede Mens of tweede Adam is natuurlijk de Zaligmaker van zondaren. Of om nog een keer de kanttekening (45) hierbij te noemen: 'Namelijk Christus, Die een waarachtig Mens is en de tweede genaamd wordt vanwege den tijd, omdat Hij na den eerste gekomen is, gelijk Matth. 3:11. Joh. 1:27, en een tegenbeeld van den eerste is geworden, Rom. 5:14'. Al lezen we dus letterlijk de uitdrukking 'tweede' Adam niet in onze Statenvertaling, de duiding is wel terdege Schriftuurlijk. Tegelijk hopen we dat ook de uitdrukking 'laatste' Adam regelmatig gebruikt mag worden. Allereerst dat het geheim van de tweede of laatste Adam, Die de Vorst des levens is, zielsbevindelijk mag worden verstaan.

VRAAG?

Heb jij/hebt u ook een vraag? Mogelijke vragen over onderwerpen binnen de doelstelling van De Saambinder kun jij/kunt u mailen naar ds. B. Labee of hem per post toezenden (zie colofon). Er volgt -zo mogelijk- altijd een reactie.

Echter alleen als de redactie het waardevol acht voor de lezers, volgt een antwoord op jouw/uw vraag in een nummer van De Saambinder.

Graag wel wat geduld. Er liggen nog tientallen vragen op een reactie te wachten.